

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ
КАФЕДРА СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА І КУЛЬТУРИ

ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ

(Анотація до створення творчого проєкту:

“Створення сценічного образу Принца у виставі за мотивами п’єси Януша
Гловацького «Замазура»: аналіз і сценічне втілення”)

Виконала:
студентка 4 курсу, групи БАМП 1-
22
спеціальності – 026 Сценічне
мистецтво
ОП «Акторська майстерність та
продюсування»
Лисенок Анастасія Русланівна

Керівник творчого проєкту:
доцент кафедри, заслужений
артист України
Довженко В’ячеслав Валерійович

Посилання на відеофіксацію творчого проєкту:

<https://youtu.be/LQiTwrrhrLM?si=i56Jl7xzrAtYb19B>

Київ 2026

ЗМІСТ

1. ВСТУП.....	3
 2. АНАЛІЗ П'ЄСИ	
2.1 Загальні відомості про п'єсу та її актуальність.....	5
2.2 Літературний аналіз.....	6
2.3 Висновок.....	10
 3. АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ ТА РОЛІ	
3.1 Робота над образом.....	11
3.2 Практичний етап роботи. Отримання результатів. Втілення задуму.....	19
3.3 Розвиток ролі під час роботи над виставою. Включення в загальну концепцію вистави.....	21
3.4 Підсумковий аналіз роботи над роллю.....	23
 4. МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА ПОШУКІВ	
4.1 Акторські техніки застосовані у створенні ролі.....	24
4.2 Вплив спеціальної літератури на пошуки та створення персонажа.....	27
4.3 Висновок.....	29
 5. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ. ВИСНОВКИ	
5.1 Оцінка власних результатів та успіхів.....	30
6. ВИСНОВКИ.....	31
7. ДЖЕРЕЛА.....	33
8. ДОДАТКИ.....	34

1. ВСТУП

Сучасний театр дедалі частіше звертається до тем внутрішньої травми, насильства, боротьби за владу та пошуку людяності в умовах жорстокого середовища. Особливо гостро ці теми розкриваються через історії підлітків, адже саме в період формування особистості людина найбільш вразлива до впливу соціального тиску, страху та агресії. У таких обставинах народжуються персонажі, які одночасно викликають осуд і співчуття, а їхня внутрішня суперечливість стає основою глибокого акторського дослідження.

П'єса Януша Гловацького «Замазура» є прикладом саме такої драматургії. Для творчості драматурга характерне поєднання трагічного й комічного, гротеску, соціальної жорстокості та психологічної правди персонажів. Герої Гловацького часто існують у кризових обставинах, де боротьба за виживання поступово руйнує моральні межі людини.

Події п'єси відбуваються у жіночій колонії для неповнолітніх, де після бунту, руйнується звична система влади. Простір колонії стає замкненим світом зі своїми законами, ієрархією та боротьбою за контроль. У центрі конфлікту опиняється моя персонажка - Принц, яка є лідеркою серед дівчат, яка заради збереження влади вступає у змову із Заступницею колонії та поступово стає частиною системи маніпуляції й насильства.

Саме образ Принца став для мене предметом акторського дослідження. У процесі роботи над роллю мене найбільше зацікавила внутрішня суперечливість персонажа: жорстокість у ній поєднується з потребою любові, агресія — зі страхом слабкості, а прагнення свободи — із залежністю від системи. Зовнішньо Принц прагне виглядати сильною та безжальною, однак за цією маскою приховується травмована підлітка, яка пережила насилля та втрату довіри до близьких людей.

Актуальність теми полягає у дослідженні природи людини, сформованої середовищем насильства та боротьби за виживання. Образ Принца дозволяє простежити, як травма, страх і прагнення контролю впливають на особистість

та руйнують її здатність до довіри й співчуття. Крім того, тема є актуальною з погляду сучасного театру, який усе частіше звертається до психологічно складних персонажів та дослідження внутрішніх механізмів людської агресії.

Метою роботи є дослідження процесу створення сценічного образу Принца у виставі за мотивами п'єси Януша Гловацького «Замазура», аналіз внутрішньої природи персонажа та пошук акторських засобів для його сценічного втілення.

2. АНАЛІЗ П'ЕСИ

2.1. Загальні відомості про п'єсу та її актуальність

П'єса Януша Гловацького «Замазура» у нашій сценічній адаптації була вирішена у жанрі трагі-фарсу. У виставі я виконую роль Принца — лідерки серед дівчат у жіночій колонії для неповнолітніх. Жанр п'єси та жанр вистави частково відрізняються через режисерське рішення та особливості сценічної адаптації. У драматургії Януша Гловацького поєднуються елементи чорного гумору, соціального абсурду, гротеску та психологічної драми. Саме тому його п'єси часто існують на межі трагічного та комічного. Смішне у творах Гловацького майже завжди приховує внутрішню жорстокість, страх або самотність персонажів.

У нашій виставі режисер - Довженко В'ячеслав Валерійович, ще більше загострює психологічну природу конфлікту. Простір жіночої колонії стає замкненою системою, де кожна героїня змушена боротися за власне виживання, авторитет або свободу. Через це жанр вистави набуває виразної психологічної глибини. Водночас у постановці зберігаються елементи трагіфарсу: жорстокі ситуації часто межують із абсурдом, а смішне й страшне існують одночасно.

В основі п'єси лежить драматична ситуація боротьби за владу та право впливати на інших. *Висхідною подією у виставі стає бунт у колонії, який організовують дівчата під впливом Попелюшки. Саме після цього руйнується звична система контролю.*

Драматург розглядає цей конфлікт не як звичайне протистояння “добра” і “зла”. Януш Гловацький показує, як жорстоке середовище поступово спотворює людей. Героїні п'єси є водночас жертвами системи та її продовженням. Саме тому навіть найбільш агресивні персонажі викликають не лише осуд, а й співчуття. На мою думку, драматург обирає саме такий кут зору, щоб показати, як людина змінюється в умовах постійного насильства, страху та боротьби за виживання. У колонії влада стає єдиним способом захистити себе. Саме тому Принц так сильно тримається за свій авторитет і поступово сама починає діяти

методами системи, проти якої нібито бореться. Через це образ Принца є для мене особливо складним і суперечливим, адже за зовнішньою жорстокістю персонажа приховується внутрішня травма, страх слабкості.

У процесі роботи над виставою режисерське рішення поступово змінювало моє сприйняття Принца. Спочатку я бачила її переважно як жорстку та агресивну лідерку, яка існує через контроль і страх. Проте під час репетицій стало зрозуміло, що такий спосіб існування робить персонажа одноплановим. Важливо було знайти внутрішню суперечність, яка дозволила б показати не лише силу Принца, а й її вразливість.

2.2. Літературний аналіз

Історичний контекст:

Досліджуючи п'єсу Януша Гловацького «Замазура» («Попелюха»), я звернула увагу на те, що її зміст тісно пов'язаний із суспільними процесами, які відбувалися в Польщі наприкінці ХХ століття. Автор показує світ людей, які опинилися на узбіччі суспільства, а тому змушені вибудовувати власні правила співіснування та боротьби за місце в цьому світі.

Події твору відбуваються у виправній колонії для дівчат. На перший погляд це локальна історія про життя ув'язнених підлітків, проте для мене цей простір є значно ширшим за своїми сенсами. Колонія стає своєрідним відображенням суспільства, де існують власна ієрархія, боротьба за вплив, нерівність та постійний контроль над особистістю. Через таке середовище драматург досліджує механізми влади та те, як вони впливають на людину.

На мою думку, Гловацький обирає саме це середовище тому, що воно дозволяє максимально загострити конфлікти. У замкненому просторі неможливо сховатися від проблем чи уникнути наслідків власних рішень. Кожен персонаж постійно перебуває перед вибором між власними переконаннями та необхідністю пристосовуватися до обставин. Особливого значення набуває те, що героями твору є саме дівчата. Вони ще перебувають у процесі формування

особистості, але вже змушені жити за законами жорстокого середовища. Це дозволяє авторові поставити питання про те, що саме формує людину: її характер чи умови, в яких вона опинилася.

Мені здається, що Гловацького цікавила не стільки історія окремої колонії, скільки проблема взаємин людини й системи. Через долі своїх героїнь він показує, як влада може ламати людей, змушувати їх відмовлятися від власних принципів або, навпаки, штовхати до спротиву. Саме тому події п'єси не втрачають актуальності й сьогодні, адже питання свободи вибору, справедливості, людської гідності та відповідальності за власні вчинки залишаються важливими незалежно від часу та країни.

Тематичне та ідейне наповнення твору:

У п'єсі Януш Гловацький «Замазура» порушується тема влади, насильства, внутрішньої самотності та боротьби людини за право мати голос в умовах жорстокої системи. На мою думку, однією з головних тем п'єси є проблема втрати людяності в умовах боротьби за виживання. Героїні вистави живуть у просторі, де постійно необхідно доводити власну силу. Колонія у виставі стає моделлю суспільства, де влада будується на страху, а будь-який прояв свободи сприймається як загроза системі. *Основним зовнішнім конфліктом вистави є конфлікт між адміністрацією колонії та дівчатами.* Заступниця намагається зберегти порядок та приховати правду про бунт у колонії. Для неї важливо створити ілюзію дисципліни та контролю, особливо після приїзду Режисера, який хоче зняти фільм про колонію для фестивалю Берлінале. Проте справжньою його метою є пошук сенсації та правди про бунт. Через це у виставі виникає ще один конфлікт — між бажанням показати “правильну картинку” та реальністю, яку вже неможливо приховати.

Одним із центральних конфліктів є протистояння Попелюшки та Принца. Попелюшка стає символом боротьби за справедливість і свободу. Вона мотивує інших дівчат не боятися системи та чинити опір. Для Принца це означає втрату влади та авторитету серед дівчат.

Конфлікт між Принцом та Заступницею. Їхні стосунки побудовані не на довірі, а на взаємній вигоді, страху та прихованому шантажі.

Заступниця добре розуміє вплив Принца на інших дівчат. Саме тому вона намагається використати її авторитет у власних цілях. Для Принца ця співпраця також є вимушеною. Вона усвідомлює, що система колонії сильніша за неї, тому змушена грати за її правилами, аби зберегти власне становище та отримати шанс на дострокове звільнення. Це особливо проявляється у словах Принца: *«Якщо я не піду їм на зустріч, то вони мене до цієї колонії прив'яжуть, а якщо піду, то і вони підуть мені на зустріч».* [1, с. 30]

У цій фразі відчувається внутрішня залежність персонажа від системи. Принц розуміє несправедливість того, що відбувається, однак не бачить іншого способу виживання. Вона поступово стає частиною механізму насильства, хоча сама колись також була його жертвою.

Ще однією важливою фразою для розуміння персонажа стали слова:

«Я заодно сама з собою, тому у мене тут життя непогане». [1, с.30]

На мою думку, у цій репліці Принц намагається переконати саму себе у правильності власного вибору. Вона звикла існувати в системі колонії та навчилася отримувати вигоду з її правил. Проте внутрішньо цей компроміс руйнує її. З одного боку, вона прагне свободи та справедливості, а з іншого — боїться втратити контроль, статус і власну безпеку.

Головними подіями вистави є приїзд Режисера до колонії, змова Принца із Заступницею та фінальний протест Попелюшки. Кожна з цих подій поступово загострює конфлікт. Приїзд Режисера запускає страх викриття та руйнує звичну рівновагу в колонії. Змова Принца із Заступницею стає моментом морального вибору персонажа. А фінальний протест Попелюшки остаточно демонструє, що систему насильства неможливо втримати лише страхом і контролем.

На мою думку, актуальність п'єси полягає в тому, що конфлікт між людиною та системою залишається важливим і сьогодні. Януш Гловацький показує, як страх, влада та насильство поступово руйнують людину зсередини.

Проте навіть у такому середовищі героїні продовжують шукати справедливість, свободу та можливість бути почутими.

Драматургічний аналіз ролі:

Принц є одним із центральних персонажів вистави, адже саме через неї найбільш яскраво розкривається тема влади, страху та внутрішнього пристосування до системи. Вона знаходиться між двома сторонами конфлікту: між адміністрацією колонії та дівчатами. Головна лінія розвитку персонажа для мене полягає у проблемі втрати людяності в умовах боротьби за виживання. На початку вистави вона існує через силу, контроль та страх. Її головна мета — зберегти владу серед дівчат та втримати своє становище у колонії.

Висхідною подією для Принца стає сам бунт у колонії, який відбувся ще до початку основних подій вистави. Саме після нього Попелюшка починає набувати впливу серед дівчат та ставить під сумнів авторитет Принца. Для персонажа це стає першою серйозною загрозою втрати влади.

Однією з важливих подій є приїзд Режисера до колонії. Для Принца це стає не лише порушенням звичного порядку, а й моментом, коли в ній починає проявлятися більш чуттєва сторона. Попри жорсткість і агресію, всередині вона залишається звичайною дівчиною, яка хоче тепла, уваги та близькості. Особливо це відкривається у сцені, де Попелюшка розповідає казку. Принц починає змінювати її так, щоб вона відповідала саме її уявленню про щасливу історію. Ще однією ключовою подією стає змова Принца із Заступницею проти Попелюшки. У цей момент персонаж свідомо обирає сторону системи. Проте для мене важливо, що цей вибір народжується не лише через жорстокість, а через страх. Принц розуміє, що у неї майже немає іншого способу вижити в колонії.

Фінальною та однією з найважливіших подій для персонажа стає розмова Принца з Попелюшкою, у якій вона відкриває справжню причину своїх вчинків. У цій сцені вперше стає очевидно, що за агресією та владою стоїть людина, яка не бачить для себе іншого вибору. Тому шлях Принца у виставі я бачу як рух від

прагнення контролю та сили — до поступового прояву внутрішньої вразливості, страху та самотності.

2.3 Висновок

У роботі було проаналізовано жанрову природу вистави як психологічного трагіфарсу. Саме поєднання жорстокої реальності та абсурдності окремих ситуацій допомагає глибше показати внутрішній стан персонажів і деформацію їхньої свідомості під впливом системи. Також було досліджено внутрішні конфлікти персонажа, її прагнення справедливості, страх втрати влади та постійну потребу приховувати власну вразливість. Аналіз біографії Принца, її життєвого досвіду та взаємин з іншими персонажами дозволив глибше зрозуміти логіку її вчинків та уникнути спрощеного трактування образу.

3.АНАЛІЗ ДРАМАТУРГІЧНОГО ТВОРУ ТА РОЛІ

3.1 Робота над образом

Біографія персонажу:

Принц виросла у неблагополучній родині. З дитинства вона існувала в атмосфері агресії, нестабільності та постійного приниження. Саме тому вона дуже рано навчилася захищати себе через силу та жорсткість. Для неї слабкість означає небезпеку. Вона не дозволяє собі бути м'якою або відкритою, бо переконана, що тоді її обов'язково зламають. Ще до потрапляння в колонію Принц займалася кишеньковими крадіжками та працювала разом із власною бандою. У кримінальному середовищі вона поступово здобула авторитет, адже вміла швидко приймати рішення, ризикувати та не боятися наслідків. Проте для мене було важливо, що злочини Принца не народжуються лише з жадібності чи жорстокості. У власній логіці персонажа більшість крадіжок є способом “відновити справедливість”. Вона краде у тих, хто має гроші, дорогі речі або привілеї, бо не розуміє, чому одні люди отримують усе від народження, а інші змушені виживати через насильство та приниження. Саме тому у свідомості Принца злочин часто виправдовується не жадібністю, а внутрішнім протестом проти нерівності.

Придуманий мною монолог про сестру. У ньому Принц згадує історію, як вона вкрала дороге взуття у дівчини, у якої, на думку Принца, вона мала повне право вкрати, адже ця дівчина при грошах і має все що забажає. Принц хотіла подарувати сестрі дорогі чоботи, щоб довести, що краде вона не просто так, а просто хоче дати найкраще тим кого любить. Важливим у цій історії стало те, що навіть злочин Принц сприймає як спосіб проявити любов. Вона хоче подарувати сестрі чоботи, щоб отримати її пробачення та повернути близькість між ними. Але ситуація виходить з-під контролю, сестра зрештою здає Принца поліції.

Саме після цієї зради у персонажа остаточно формується переконання, що “стукачки” мають отримувати по заслугам. Для неї це стає внутрішнім законом.

Тому пізніше у колонії Принц так болісно реагує на будь-яку непокору або спробу порушити встановлені правила всередині групи.

Важливою частиною біографії персонажа є і її бажання помститися сестрі. Принц говорить про це майже спокійно, ніби про щось абсолютно природне. Для мене це стало свідченням того, наскільки сильно насильство стало частиною її мислення. Водночас навіть у цих думках відчувається не лише ненависть, а й глибока образа людини, яка так і не змогла пережити зраду близької людини.

Тому у виставі Принц постійно балансує між жорстокістю та прихованою потребою бути коханою, прийнятою та зрозумілою. На мою думку, саме ця суперечність робить її живою та не дозволяє перетворити персонажа лише на образ агресивної злочинниці.

Аналіз характеру, мотивів, цілей:

Головна ціль Принца у виставі — зберегти свою владу та привілейоване становище в колонії, а також будь-яким способом наблизити власне звільнення. Вона переконана, що лише сила та контроль над іншими дозволяють вижити у середовищі, де слабкість одразу стає приводом для приниження або знищення. Водночас за цією зовнішньою метою приховується більш особиста потреба — довести собі та іншим, що вона здатна контролювати своє життя і більше ніколи не буде беззахисною дитиною, якою була колись.

Наскрізна дія - утримати владу будь-якою ціною. Усі дії Принца підпорядковані саме цьому. Вона підтримує власний авторитет серед дівчат, принижує тих, кого вважає слабшими, перевіряє Попелюшку на міцність, вступає у домовленість із Заступницею та погоджується зрадити людину, яку насправді поважає. Навіть її жорстокість щодо Першої дочки є способом продемонструвати іншим своє лідерство. Принц постійно бореться за збереження свого становища, адже вважає, що втрата влади означатиме втрату безпеки.

Надзавдання - вирватися на свободу та отримати можливість самостійно розпоряджатися власною долею. Для Принца свобода є не романтичною мрією,

а конкретною життєвою необхідністю. Саме тому вона погоджується на співпрацю із Заступницею. Саме бажання звільнитися стає тією силою, яка зрештою переважає її симпатію до Попелюшки, почуття справедливості та повагу до власних принципів.

Мотивація Принца формується її минулим. Вона виросла в неблагополучному середовищі, рано зіткнулася з насильством, зрадою та відчуттям несправедливості. Більшість своїх злочинів вона внутрішньо виправдовує саме боротьбою за справедливість. Вона не вважає чесним те, що одні люди мають усе, а інші — нічого. Саме тому часто краде у тих, кого сприймає як більш успішних або заможних. Окремою рушійною силою є образа на сестру, яка видала її поліції. Про це Принц говорить у своєму монологі: *«На мою думку, той, хто видає, не повинен жити» [1]*. Проте протягом вистави стає зрозуміло, що справжнім мотивом її поведінки є не лише помста чи жага влади. Найбільше Принц боїться знову стати слабкою, залежною та беззахисною. Саме страх штовхає її до союзу із Заступницею та зрештою приводить до зради Попелюшки. Таким чином, зовнішньо Принца рухає прагнення влади, але внутрішньо її рухає прагнення безпеки, свободи та страх втратити контроль над власним життям. Саме ця суперечність робить образ психологічно складним і трагічним.

Під час роботи над роллю я дійшла висновку, що майже кожна її жорстока дія має під собою внутрішню причину. Часто вона нападає на інших не тому, що отримує від цього задоволення, а тому, що таким способом захищається від власного болю та страху.

У сцені інтерв'ю з Першою дочкою Принц висміює її розповідь про матір. Коли Перша дочка говорить про те, що її мама добра, Принц відповідає: *«Це ми від заздрості. Значить, заздримо, що мати у неї така...» [1]*. Зовні це звучить як насмішка, але насправді в цих словах є багато особистого. Принц виросла в неблагополучному середовищі та не мала досвіду безпечної сім'ї. Вона не вірить у добрих батьків, тому що ніколи їх не знала. Саме тому будь-яка згадка про материнську любов викликає в неї агресію. Далі вона продовжує: *«Пеніцилін*

випити не можна — обміняла на пляшку» [1]. Для Принца правда завжди жорстока. Вона переконана, що люди повинні дивитися реальності в очі, навіть якщо ця реальність болісна.

Особливо показовими є її стосунки з Першою дочкою. Коли вона наказує їй чистити її взуття: *«Шкода сорочку. Чисть патлами — і плюй»* [1], це вже не просто приниження. Принц демонструє свою владу перед іншими дівчатами. У колонії статус потрібно постійно підтверджувати. Якщо лідер почне проявляти слабкість, його місце швидко займе хтось інший. Саме тому жорстокість для неї стає способом виживання. Водночас вона постійно спостерігає за реакцією Попелюшки. Коли Попелюшка втручається і просить припинити, Принц одразу запитує: *«Ти чого її криєш? Жалієш стукачку?»* [1]. Насправді її цікавить не Перша дочка. Її цікавить Попелюшка. Вона ніби перевіряє, чи справді та готова захищати слабших навіть тоді, коли це небезпечно. Ця перевірка продовжується і в сцені, де Попелюшка просить пробачити Першу дочку. Спочатку Принц категорично відповідає: *«Ніколи»* [1], але поступово починає торгуватися: *«Прощаю їй на три дні», «Чотири», «Тиждень, і ні дня більше!»* [1]. Для мене це показує, що Принц насправді вже готова поступитися. Вона просто не може зробити цього одразу, бо тоді втратить авторитет перед іншими дівчатами.

Дуже багато про внутрішній світ Принца говорить сцена казки. Коли Попелюшка розповідає історію про принца і кохання, Принц постійно втручається: *«І всі потаскухи очі на нього витріщили...», «А він ні на одну не глянув»* [1]. Мені здається, що тут вона вже не кепкує. Вона починає несвідомо розповідати власну версію казки. У виставі ми розвивали лінію її закоханості в Режисера, тому ці репліки набувають особливого значення. За образом жорсткої лідерки раптом з'являється звичайна дівчина, яка хоче бути особливою для когось одного. Найбільш болючим моментом для неї стає епізод про прощення сестер. Коли Попелюшка говорить, що пробачила всіх, Принц різко заперечує: *«Але сестрам — ні за що!»», «Ніколи в житті»* [1]. Для мене ці слова напряду пов'язані з історією її власної сестри. З монологу Принца ми знаємо, що вона хоче помститися сестрі за зраду: *«Вона донесла міліції й посадила мене»* [1].

Тому прощення для неї є неможливим. Вона може зрозуміти помилки батьків чи чужих людей, але не може прийняти зраду близької людини.

Монолог Принца про своє минуле. На перший погляд вона розповідає про злочини іронічно. Однак режисерське рішення полягало в тому, що за цією правдою приховується усвідомлення зруйнованого життя. Особливо важливою для мене стала фраза: *«Потім, на щастя, потрапила за ґрати» [1]*. Людина не назве ув'язнення щастям, якщо її життя на волі не було ще гіршим. За всією історією про крадіжки, втечі та злочинне середовище стоїть дівчина, яка фактично втратила можливість жити інакше. Саме тому в монологі звучить несподіване бажання: *«Я хотіла б закінчити школу» [1]*. Ця репліка відкриває іншу сторону героїні — ту, яка досі мріє про нормальне життя.

Сцена із Заступницею. Коли Принц говорить: *«Даремно стараєтесь — не на ту напали» [1]*, вона ще намагається чинити опір. Проте Заступниця поступово тисне на її найбільш болюче місце — страх залишитися в колонії назавжди. Символічним є момент, коли Принц жадібно затягується запропонованою цигаркою. Це вже перший знак її майбутньої поразки. Вона поступово починає приймати правила гри, які їй нав'язує адміністрація.

Кульмінацією стає фінальна розмова з Попелюшкою. Тут Принц уперше говорить абсолютно чесно. Найважливішими для мене є слова: *«Я заодно з собою, тому у мене тут життя непогане» [1]*. Вона намагається переконати в цьому не лише Попелюшку, а й саму себе. Насправді ж далі вона визнає справжню причину своїх дій: *«У мене інтерес — вийти на свободу» [1]*. Принц не приховує, що робить вибір не на користь справедливості, а на користь власного виживання. Її логіка проста: *«Якщо не піду — вони мене до цієї колонії прив'яжуть. Якщо піду — вони й мені підуть назустріч» [1]*. У цьому моменті вона остаточно обирає систему. Проте навіть після цього вона не перестає захоплюватися Попелюшкою. Саме тому в їхній останній розмові звучить несподівано щира фраза: *«Мені дуже шкода, що це на тебе впало. Ти добре тримаєшся. Але в тобі немає легкості» [1]*. Для мене це один із небагатьох моментів, коли Принц говорить без маски. Вона справді поважає Попелюшку за

її принципівість. Більше того, частково заздрить їй. Принц сама не здатна поставити переконання вище за власну безпеку, тому не розуміє, як це робить Попелюшка.

Саме тому фінальне побиття Попелюшки та розбита гітара стають для мене не лише проявом жорстокості. Це спроба знищити те, чого Принц не може собі дозволити — свободу, внутрішню незалежність і вірність власним принципам. Чим сильніше вона заздрить Попелюшці, тим жорстокіше поводить з нею. У цьому і полягає головна трагедія персонажа: вона прекрасно розуміє, хто має рацію, але свідомо обирає інший шлях. Саме тому наприкінці вистави Принц виглядає не переможницею, а людиною, яка програла власній слабкості.

Стосунки з іншими персонажами:

Стосунки Принца і Попелюшки є центральним внутрішнім конфліктом вистави. Їхнє протистояння будується не лише на боротьбі за вплив серед дівчат, а й на глибокій внутрішній заздрості Принца до Попелюшки.

Попелюшка має те, чого Принц у собі не бачить — внутрішню відвагу залишатися вірною власним принципам. Попелюшка не погоджується на компроміс із системою, не боїться говорити правду та готова йти до кінця, навіть якщо це загрожує її безпеці. Для Принца така поведінка є майже незрозумілою. Влада та авторитет для неї надзвичайно важливі, адже саме вони дають їй відчуття стабільності та захисту. Саме тому вона не може дозволити собі таку саму свободу, яку має Попелюшка, бо будь-який відкритий протест означав би ризик втратити контроль над ситуацією та власне місце у колонії.

Принц постійно ніби перевіряє Попелюшку на міцність. Вона провокує її, намагається довести, що зрештою всі люди здатні зрадити себе заради вигоди або страху. Особливо це проявляється у сцені з Першою дочкою, коли Принц демонстративно знущає з неї, уважно спостерігаючи за реакцією Попелюшки. У цей момент для неї важливе не саме приниження Першої дочки, а те, чи наважиться Попелюшка вступитися за слабшу. І Попелюшка це робить.

Саме тому у фінальному діалозі між ними для мене вже немає лише ненависті або боротьби. Я впевнена, що Принц по-своєму захоплюється

Попелюшкою та навіть пишається тим, що вона так і не зреклася своїх принципів заради вигоди чи безпеки. Це те, чого сама Принц зробити не змогла. Водночас вона і не до кінця розуміє таку впертість Попелюшки, бо звикла дивитися на світ через логіку виживання та компромісу із системою. Для Принца “легкість” означає вміння пристосуватися, піти на компроміс і вижити. Попелюшка ж відмовляється це робити, і саме тому Принц одночасно засуджує її та захоплюється нею.

Стосунки Принца з Режисером. Саме через нього у персонажі починає проявлятися потреба бути звичайною дівчиною. Вона дозволяє собі мріяти, ревнувати, шукати уваги та ніжності. Це особливо відкривається у сцені з казкою, де Принц змінює історію Попелюшки відповідно до власного уявлення про щастя. Для мене ця сцена є дуже важливою, адже саме тут найбільше руйнується маска жорстокості персонажа.

Стосунки Принца із Заступницею побудовані на страху та взаємній вигоді. Вони співпрацюють, але не довіряють одна одній. Заступниця використовує авторитет Принца серед дівчат, а Принц використовує систему для власного виживання та можливості дострокового звільнення.

Стосунки Принца з іншими дівчатами у колонії також будуються на внутрішній системі ієрархії. Для мене було важливо, що вона не є жорстокою абсолютно до всіх однаково. Усередині колонії Принц створює власну систему “своїх” і “чужих”. Саме це допомагає їй утримувати авторитет серед інших дівчат. З тими, кого вона вважає “своїми”, Принц може поводитися майже по-дружньому. Вона може дати докурити цигарку, посміятися з жарту. У колонії вона фактично створює власну модель “родини”, побудовану на силі та підпорядкуванні. Водночас до Першої дочки Принц ставиться з максимальною жорстокістю та приниженням. Вона переконана, що Перша дочка є стукачкою, тому постійно знущається з неї та дозволяє іншим дівчатам робити те саме. Для Принца зрада є одним із найстрашніших вчинків, адже після історії із сестрою тема “стучати на своїх” стала для неї особливо болючою. Саме тому вона переносить власну травму на Першу дочку та бачить у ній уособлення слабкості

й небезпеки для групи. Важливо, що Перша дочка майже не здатна захищати себе. Вона терпить приниження та намагається при кожній можливості підлеститися до Принца, хоча сама знає, що насправді ні в чому не винна. Для мене це ще сильніше підкреслює жорстокість внутрішньої системи колонії, де людина готова принижуватися лише заради можливості уникнути насильства.

Єдиною, хто намагається захищати Першу дочку, стає Попелюшка. Проте інші дівчата бояться підтримувати її відкрито, адже розуміють, що тоді самі можуть стати новою жертвою знущань. Саме через це страх у колонії поступово стає способом контролю. Справжньою стукачкою виявляється Мачуха — персонаж, якому Принц довіряє найбільше серед інших дівчат. Це ще раз показує внутрішню самотність Принца та її нездатність по-справжньому розуміти людей. Вона жорстоко карає невинну Першу дочку, водночас не помічаючи зради поруч із собою. Для мене це стало важливою деталлю у розкритті персонажа, адже Принц постійно прагне контролювати інших, але врешті сама стає жертвою власної сліпої довіри та страху перед зрадою.

Фізична і пластична характеристика:

Працюючи над роллю, мені було важливо знайти таку фізику існування Принца, яка одразу передавала б її внутрішню силу та постійну готовність до боротьби. Її пластика стала значно жорсткішою та різкішою, ніж моя власна у звичайному житті. Принц майже завжди існує у стані напруги. Її тіло ніби постійно готове до захисту або нападу. У рухах багато різкості, швидких реакцій та внутрішньої зібраності.

Розробляючи образ, для мене було важливо не зробити Принца метушливою. Вона не рухається швидко лише заради швидкості. Навпаки, кожен її рух економний і виважений. Вона нікуди не поспішає, тому що впевнена у своєму становищі. Їй не потрібно доводити свою силу постійною активністю. Кожен жест має демонструвати, хто тут головний.

У пошуках пластичного рішення персонажа я звертала увагу на поведінку людей, які звикли контролювати простір навколо себе. Для Принца важливо «тримати територію», тому вона займає багато простору навіть тоді, коли

мовчить. Головним енергетичним центром персонажа для мене став корпус і плечі. Вона ніби весь час подається вперед, готова атакувати або захищатися.

Принц не любить «бруднити руки». Як лідерка своєї ієрархії, вона прагне, щоб інші виконували її накази. Це особливо помітно у фіналі вистави. Поки інші дівчата б'ють Попелюшку, Принц майже не бере участі у самому насильстві. Вона лише забирає гітару та розбиває її. Саме цей жест стає її особистим ударом, адже гітара є символом внутрішньої свободи Попелюшки та її права залишатися собою.

Голосові особливості:

Я намагалася знайти таке звучання голосу Принца, яке б передавало її внутрішню жорсткість та досвід життя у кримінальному середовищі. Її мовлення є грубим, швидким та часто різким. У тексті персонажа багато жаргонізмів, лайки та різких інтонацій. Це допомагає показати середовище, у якому вона формувалася. Я прагнула аби голос Принца звучав так, ніби вона постійно готова захищатися або нападати. Саме тому у мовленні персонажа з'явилися різкі переходи інтонацій, короткі фрази та певна зневага до співрозмовника. Також під час роботи над роллю я звертала увагу на реальні інтерв'ю жінок із кримінального середовища. Мені було важливо почути особливості їхнього мовлення, темп розмови, манеру сміятися або приховувати емоції через грубість. Саме ці спостереження допомогли зробити мовлення Принца більш органічним.

3.2 Практичний етап роботи. Отримання результатів. Втілення задуму

Одним із найважливіших етапів роботи над роллю Принца для мене стало не просто зовнішнє відтворення персонажа, а спроба зрозуміти її внутрішню логіку та виправдати для себе її вчинки. На початку роботи над виставою між мною та персонажем існувала велика внутрішня дистанція. Найбільш чужими для мене були жорстокість Принца, її агресивність та здатність принижувати інших людей заради влади або контролю. Особливо складною для осмислення стала сцена знущання над Першою дочкою. У звичайному житті мені не

притаманна потреба самоутверджуватися через приниження слабшої людини, тому спочатку я не могла зрозуміти внутрішню мотивацію Принца у цих сценах. Проте в процесі роботи я почала усвідомлювати, що для Принца жорстокість є не лише способом домінування, а й способом захисту власної позиції у колонії. Вона боїться втратити авторитет, а тому постійно змушена підтримувати створений образ сильної людини.

Також для мене складним було зрозуміти, чому Принц настільки залежна від влади та системи, хоча сама страждає від неї. Лише поступово я прийшла до розуміння, що для персонажа влада є не проявом сили заради задоволення, а способом виживання. Саме тому вона погоджується на компроміс із Заступницею та зраджує власні внутрішні переконання. Водночас мені були близькі внутрішня вразливість Принца та її прихована потреба бути коханою і прийнятою. Саме через цю рису персонаж став для мене моїм. У процесі роботи над роллю мені було важливо знайти баланс між жорсткістю та ніжністю Принца, щоб вона не перетворилася лише на образ агресивної лідерки. Саме тому разом із режисером ми почали розвивати лінію її симпатії до Режисера. Це допомогло відкрити іншу сторону персонажа — ту, яку вона сама намагається приховати від інших.

Для подолання внутрішньої дистанції між мною та героїнею я використовувала кілька способів. Насамперед я переглядала документальні матеріали про жіночі колонії та жінок із кримінальним минулим. Особливо важливим для мене стало інтерв'ю з жінкою, яка багато років провела у в'язниці та мала виражену внутрішню силу й авторитет серед інших. Саме через її поведінку, манеру говорити, жести та ставлення до людей я почала краще розуміти психологію Принца. Також важливим інструментом стало створення додаткового монологу про сестру. Саме через нього я змогла глибше зануритися у біографію персонажа та знайти причини її агресії, страху перед зрадою та прагнення контролювати інших людей. Для мене це стало способом побачити у Принці не лише жорстоку людину, а травмовану дівчину, яка не вміє інакше захищати себе. Трагедія персонажа полягає в тому, що у спробі вижити вона

сама поступово стає частиною тієї жорстокої системи, яку внутрішньо ненавидить.

На даному етапі роботи я відчуваю, що мені вдалося знайти внутрішню суперечність персонажа та побудувати її логіку існування. Для мене важливо не втратити живу природу персонажа та не звести її лише до жорсткості або агресії.

3.3 Розвиток ролі під час роботи над виставою.

Включення в загальну концепцію вистави

Робота з режисером

Одним із найскладніших етапів роботи над роллю став пошук спільних точок між мною та персонажем. Довгий час мені було важко знайти органічне існування Принца у пластиці та голосі, оскільки багато рис цього персонажа є протилежними моєму природному способу поведінки. Ми з режисером шукали додаткові обставини, які могли б допомогти мені краще зрозуміти її внутрішній стан та логіку існування.

Одним із таких рішень стала поява великого шраму через усе обличчя персонажа. Ця деталь була запропонована режисером і одразу вплинула на моє сприйняття Принца. Шрам став не лише зовнішньою характеристикою, а й нагадуванням про травматичне минуле героїні. Він допоміг мені відчувати, що її агресія та жорстокість виникають не на порожньому місці, а є наслідком постійної боротьби за виживання.

Після появи цієї деталі змінилася і фізика персонажа. З'явилося відчуття внутрішньої настороженості, звичка тримати дистанцію та постійно контролювати простір навколо себе. Шрам став своєрідним слідом минулого, який героїня носить із собою щодня. Завдяки цьому рішення образ Принца став для мене більш зрозумілим, а її жорсткість набула психологічного обґрунтування, а не залишилася лише зовнішньою рисою характеру.

Репетиторський процес

Робота над виставою проходила у кілька етапів. Спочатку ми детально аналізували п'єсу, розбирали конфлікти та мотивацію персонажів, писали

характеристику та монологи життя своїх персонажів. Для мене це був один із найважливіших періодів, адже саме тоді почало формуватися внутрішнє розуміння Принца та її логіки мислення. Наступним етапом стали етюдні репетиції та пошук фізичного існування персонажів. Ми багато працювали над атмосферою колонії, взаєминами між дівчатами та внутрішньою системою ієрархії. Саме в цей період почала формуватися пластика Принца, її манера рухатися, реагувати на небезпеку та контролювати простір навколо себе.

Поступово почали вибудовуватися взаємини між персонажами. Особливо багато уваги приділялося сценам між Принцом і Попелюшкою, адже саме через їхній конфлікт найбільше розкривається головна тема вистави. Ми шукали не лише відкриту агресію, а й приховану залежність Принца від Попелюшки, її внутрішню заздрість та водночас захоплення силою її принципів.

Сцени насильства. Нам було важливо зробити їх психологічно точними та емоційно виправданими, а не просто зовнішньо жорсткими. Через це значна увага приділялася внутрішньому стану персонажів перед конфліктом та після нього.

Формування остаточної структури вистави. Разом із режисером ми шукали таку послідовність сцен, яка б дозволила максимально відчувати загострення конфлікту та поступове наростання напруги. Водночас було важливо не втратити логіку розвитку подій та причинно-наслідкові зв'язки між ними.

У процесі репетицій окремі сцени неодноразово змінювали своє місце у виставі. Через це мені певний час було складно вибудувати наскрізну лінію Принца та зрозуміти послідовність змін її внутрішнього стану. Я плуталася в мотивації персонажа на різних етапах сюжету, оскільки деякі події отримували новий контекст залежно від їхнього розташування у виставі. Після того як композиція вистави набула завершеного вигляду, мені стало значно легше простежити розвиток персонажа від початку до фіналу. Я почала чіткіше розуміти причини її вчинків, логіку прийняття рішень та наслідки кожної дії. Це допомогло побачити Принца не як набір окремих сценічних проявів, а як цілісний образ, який поступово проходить власний шлях протягом усієї вистави.

3.4 Підсумковий аналіз

На початку роботи над роллю Принца моє перше сприйняття персонажа було досить поверхневим. Спочатку вона здавалася мені переважно жорстокою, грубою та владною людиною, яка прагне контролювати інших дівчат у колонії. Перший задум ролі будувався саме навколо її сили, агресії та внутрішньої холодності. Проте в процесі роботи я зрозуміла, що такий підхід робить персонажа занадто однозначним і позбавляє його живої людської природи.

Поступово, аналізуючи п'єсу, конфлікти та взаємини Принца з іншими персонажами, я почала відкривати її внутрішню суперечність. Саме тоді для мене стало важливим не лише те, що робить персонаж, а й чому вона це робить. Я почала занурюватися у її біографію, шукати причини її жорстокості, страху та постійної потреби контролювати ситуацію. Одним із ключових моментів у процесі створення ролі стало написання додаткового монологу про сестру. Саме через нього я змогла глибше зрозуміти ставлення Принца до зради, її спотворене уявлення про справедливість та її внутрішню потребу бути коханою.

Пошук фізичного існування персонажа. Спочатку я намагалася зробити Принца максимально жорсткою зовні: різкі рухи, груба пластика, постійна напруга у тілі. Але поступово стало зрозуміло, що така одноманітність позбавляє персонажа об'єму. Тому в процесі репетицій почали з'являтися моменти внутрішньої м'якості. Так само трансформувався і голос персонажа. На початку я будувала мовлення Принца переважно на грубості та жорстких інтонаціях. Проте згодом зрозуміла, що значно важливіше знайти моменти, у яких голос персонажа "ламається" та відкриває її справжній внутрішній стан. Саме ці переходи між силою та вразливістю допомогли створити більш правдивий образ.

У процесі роботи над роллю дуже важливими стали партнерські взаємодії. Особливо сильно на трансформацію персонажа вплинули сцени з Попелюшкою. Спочатку я сприймала їхній конфлікт лише як боротьбу за владу, але поступово почала бачити у ньому внутрішню заздрість Принца до свободи та принциповості Попелюшки.

4. МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА ПОШУКІВ

4.1. Акторські техніки застосовані у створенні ролі

Біографічний метод:

Створення біографії персонажа стало для мене одним із найважливіших інструментів у роботі над роллю. Читаючи п'єсу, я часто ставила собі запитання про те, що залишилося за межами тексту. Мені було важливо зрозуміти не лише те, що Принц робить у виставі, а й те, чому вона стала саме такою людиною. Саме тому я написала власний монолог, який став продовженням історії, лише окресленої Янушем Гловацьким. У п'єсі Принц перелічує події свого життя: крадіжки, втечі, злочинне середовище, зраду сестри. Проте мені хотілося зрозуміти, які почуття стоять за цими фактами. У власному монолозі я намагалася подивитися на ситуацію її очима та знайти внутрішню логіку навіть у тих вчинках, які на перший погляд здаються жорстокими або абсурдними.

Працюючи над цією біографією, я почала краще розуміти її ставлення до справедливості. Для Принца світ із самого дитинства був несправедливим. Вона бачить людей, які мають гроші, можливості та підтримку, тоді як сама постійно змушена боротися за виживання. Саме тому багато своїх злочинів вона не сприймає як зло. У її системі координат це спосіб відновити справедливість або хоча б вирівняти нерівність між собою та іншими.

Історія із сестрою. Під час написання монологу я зрозуміла, що за ненавистю Принца стоїть не лише бажання помсти. Насправді їй болять те, що найближча людина відмовилася її зрозуміти. У власній уяві вона навіть намагається зробити для сестри щось хороше. Інша річ, що її спосіб досягнення цієї мети вже давно викривлений життєвими обставинами. Саме тому Принц не усвідомлює повною мірою жаху своїх вчинків, але гостро переживає зраду.

Робота над «романом життя» допомогла мені перестати оцінювати персонажа. Замість цього я почала шукати причини її поведінки. Завдяки цьому Принц перестала бути для мене просто агресивною лідеркою колонії. Я

побачила в ній людину, яка постійно захищається від світу, приховуючи власну вразливість за жорстокістю, сарказмом і прагненням контролювати інших.

Етюдний метод пошуку

У процесі роботи над роллю важливе місце посідали етюди, які допомагали мені глибше зрозуміти логіку мислення Принца та її спосіб існування. Одним із таких етюдів стало продовження обставин, про які персонаж говорить у своєму монолозі. Принц зізнається: *«Я хотіла б помститися сестрі — убити, наприклад. Вона здала мене міліції й посадила мене. На мою думку, той, хто видає, не повинен жити. Хочу зустріти її в темному провулку, щоб пояснити вручну»* [1].

Мені було цікаво уявити, що станеться після звільнення Принца з колонії. Якими будуть її перші дії? Чи справді вона здійснить свою погрозу? Як довго буде до цього готуватися? Що відчує, коли нарешті побачить сестру? Ці запитання стали основою для етюдного пошуку.

Під час роботи я спиралася на історію жінки на ім'я Олена, яка багато років провела за ґратами. Її життєва позиція допомогла мені зрозуміти особливий тип мислення людини, для якої злочин і покарання існують в одній системі координат. Саме тому в етюді я дійшла висновку, що Принц справді могла б убити сестру. Не через раптовий спалах агресії, а тому, що вважає це справедливим завершенням історії зради. Водночас мені здалося важливим, що після такого вчинку вона не стала б тікати. Навпаки, Принц дивилася б сестрі в очі, зробила б те, що вважає необхідним, а потім сама викликала б поліцію. Для неї покарання не є чимось несподіваним або страшним. Вона звикла жити за власними правилами і так само готова відповідати за їхні наслідки. Саме ця суперечлива логіка допомогла мені краще зрозуміти персонажа та наблизитися до його внутрішньої правди.

Метод внутрішнього монологу:

Метод внутрішнього монологу став для мене одним із головних способів утримувати живе внутрішнє існування персонажа на сцені. Під час роботи над роллю я намагалася створити безперервний внутрішній процес Принца навіть у моменти мовчання. Особливо важливим це було у сценах, де персонаж зовні поводить себе агресивно або жорстоко. Для мене було принципово не грати “злу людину”, а постійно розуміти, що саме Принц думає та приховує у цей момент.

Наприклад, у сцені знущання над Першою дочкою внутрішній монолог Принца був пов’язаний не лише із бажанням принизити слабшу, а й із перевіркою Попелюшки: чи втрутиться вона, чи залишиться вірною своїм принципам. Саме внутрішній монолог допомагав мені утримувати складну психологічну природу сцени та уникати зовнішньої демонстративності.

Робота з архетипами:

Ще на початку репетиційного процесу я переглядала документальні матеріали про жіночі колонії. Мені було важливо зрозуміти атмосферу такого середовища, психологію жінок, які тривалий час перебувають у місцях позбавлення волі, а також їхню систему взаємин і боротьби за авторитет.

Особливо мене вразило інтерв’ю з жінкою на ім’я Олена, яка станом на 2020 рік загалом провела за ґратами близько тридцяти років. Вона не називала себе “паханом” чи лідеркою колонії, однак це відчувалося через її поведінку. Манера говорити, жести, погляд, інтонація, татуювання та впевненість формували відчуття влади. Я зрозуміла, що статус такої людини визначає не сама назва, а те, як вона подає себе та як поводить себе серед інших. Саме це спостереження стало для мене важливим у пошуку природи Принца.

Найбільшу схожість між Оленою та Принцом я побачила у специфічному розумінні справедливості. Олена розповідала, що вперше потрапила до колонії для неповнолітніх у п’ятнадцятирічному віці після того, як убила вітчима своєї шестирічної подруги, який гвалтував дитину. Вона напала на нього ззаду та нанесла ножові поранення у шию. Проте після скоєного не намагалася втекти.

За словами Олени, вона ніколи не тікала з місця злочину. Того разу вона також спокійно дочекалася приїзду поліції.

Під час перегляду цього інтерв'ю я замислилася над тим, що для таких людей важливим є не сам факт злочину, а внутрішнє переконання у його “справедливості”. Згодом для Олени кримінальне життя стало циклічним: вона виходила з в'язниці, знову вчиняла злочин і поверталася назад. Покарання для неї теж було частиною відновлення справедливості. Саме ця суперечлива логіка допомогла мені глибше зрозуміти Принца. Для неї жорстокість також часто є не просто агресією, а спотвореним способом захистити власне уявлення про правду, силу та порядок.

4.2 Вплив спеціальної літератури на пошуки та створення персонажа

У процесі роботи над роллю Принца важливий вплив на формування сценічного образу мала спеціальна театральна та дослідницька література. Вона допомогла не лише глибше зрозуміти природу персонажа, а й сформуванню власний підхід до психологічного існування ролі.

Одним із головних джерел стала книга «Towards a Poor Theatre» Єжи Гротовського. Під час роботи над роллю для мене особливо важливою стала думка Гротовського про “оголення” актора та відмову від зовнішньої декоративності. Це безпосередньо вплинуло на створення образу Принца.

Також у роботі використовувалися статті про театр жорстокості та антропологічний театр Гротовського. Ці матеріали допомогли мені краще зрозуміти природу психологічної напруги у виставі та важливість тілесного існування актора на сцені.

Книга «Філософія театру» Леся Курбаса. Ідеї Курбаса про внутрішню трансформацію актора через роль та про театр як спосіб дослідження людської природи допомогли мені глибше працювати над внутрішньою суперечністю персонажа. Саме завдяки цьому я почала сприймати Принца не як однозначно негативного персонажа, а як людину, сформовану жорстокими обставинами.

У процесі підготовки до ролі я багато читала статей та дивилася документальні фільми про жіночі колонії. Для мене було важливо зрозуміти не лише побут цих людей, а й причини їхньої поведінки, спосіб мислення та правила існування всередині такої закритої системи. Перегляд цих матеріалів справив на мене сильне враження. Найбільше лякали не самі злочини, про які розповідали ув'язнені, а атмосфера постійного контролю, насильства та приниження. Складається враження, що людина там постійно перебуває у стані боротьби за власну безпеку та гідність. Саме це допомогло мені краще зрозуміти Принца, яка майже ніколи не дозволяє собі бути слабкою або беззахисною.

Під час знайомства з цими матеріалами я багато думала про саму ідею перевиховання через покарання. Особливо це стосується неповнолітніх. Мені важко уявити, як дитина може змінитися на краще, якщо потрапляє в середовище, де панують жорстокість, страх та приниження. Якщо підліток уже має складний життєвий досвід і опиняється серед людей, які постійно демонструють силу через насильство, це навряд допоможе йому повернутися до нормального життя. Навпаки, у мене склалося враження, що така система часто лише закріплює вже сформовані моделі поведінки. Людина виходить на свободу ще більш озлобленою, ще менше довіряє світу та ще сильніше переконана, що вижити можна лише за допомогою сили.

Саме тому мені здається, що багато вихованців таких установ фактично приречені на повторення власного життєвого шляху. Вони повертаються у той самий світ із тим самим болем, але вже з новим досвідом насильства. Ці спостереження стали важливими для розуміння Принца. Я почала сприймати її не як людину, яка народилася жорстокою, а як людину, яку поступово сформували обставини. Її агресія, прагнення до влади та постійна готовність до боротьби стали для мене наслідком середовища, у якому вона змушена існувати.

4.3. Висновок

Отже, у процесі створення ролі Принца я використовувала різні методи акторського аналізу та пошуку. Робота з біографією персонажа допомогла мені зрозуміти логіку її вчинків і побачити причини, які сформували її характер. Етюдний метод дав можливість перевірити ці припущення на практиці та прожити обставини, які залишилися за межами тексту п'єси. Метод внутрішнього монологу дозволив наповнити роль особистими думками персонажа та знайти її справжнє ставлення до подій і людей навколо. Не менш важливою стала робота з архетипами та символами, адже вона допомогла побачити за зовнішньою жорстокістю Принца її внутрішню вразливість і прагнення до справедливості. Значний вплив на створення образу мали також спеціальна література, документальні фільми та реальні історії жінок, які перебували в місцях позбавлення волі. Усі ці джерела дали можливість не лише зрозуміти соціальне середовище персонажа, а й уникнути поверхневого або стереотипного трактування ролі.

Завдяки поєднанню цих методів мені вдалося побачити Принца як живу людину зі складною долею, власними переконаннями, страхами та прагненнями, а не лише як негативного чи жорстокого персонажа.

5. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ. ВИСНОВКИ

5.1. Оцінка власних результатів та успіхів

Оцінюючи власну роботу над роллю Принца, я можу сказати, що мені вдалося значно скоротити дистанцію між собою та персонажем. На початку роботи цей образ був для мене одним із найскладніших через його жорстокість, прагнення до влади та спосіб взаємодії з іншими людьми. Багато її вчинків були мені не притаманні, тому спочатку я намагалася зрозуміти не самі дії персонажа, а причини, які до них призвели.

Вважаю, що мені вдалося створити цілісну біографію Принца та знайти внутрішню логіку її поведінки. Робота з документальними матеріалами, створення власних монологів, етюди та аналіз п'єси допомогли побачити в ній не лише агресивну лідерку колонії, а людину зі складною долею, власними переконаннями та болючим життєвим досвідом.

Важливим результатом для мене стало також знаходження фізичного існування персонажа. Поступово я почала відчувати її внутрішню силу, манеру триматися, ставлення до простору та людей.

Разом із тим я розумію, що робота над роллю ще не завершена. Саме під час показів часто відкриваються нові нюанси ролі, уточнюються акценти та народжуються несподівані внутрішні реакції. Тому я вважаю, що образ Принца продовжить розвиватися й надалі. Головним власним досягненням у цій роботі я вважаю те, що навчилася не оцінювати персонажа з позиції «добре» чи «погано», а намагатися зрозуміти його природу. Саме це дало мені можливість наблизитися до ролі та створити більш живий і об'ємний образ.

6. ВИСНОВКИ

У процесі роботи над дипломною роботою на тему «Створення сценічного образу Принца у виставі за мотивами п'єси Януша Гловацького “Замазура”: аналіз і сценічне втілення» мною було здійснено комплексне дослідження драматургічного матеріалу, особливостей жанру психологічного трагіфарсу та процесу створення сценічного образу засобами акторського мистецтва. Робота над роллю стала не лише практичним етапом професійного становлення, а й важливим досвідом психологічного та творчого дослідження людської природи.

У ході роботи було проаналізовано драматургічну структуру п'єси, її соціальний контекст, систему конфліктів та місце персонажа Принца у загальній структурі вистави. Було визначено, що основною темою твору є боротьба людини із системою контролю та насильства, яка поступово руйнує особистість і змушує її жити за законами страху, сили та виживання. Простір жіночої колонії для неповнолітніх став у виставі моделлю суспільства, де влада, підпорядкування та приниження формують поведінку героїв.

У процесі аналізу ролі було досліджено біографію Принца, її внутрішні конфлікти, мотиви, прагнення та взаємини з іншими персонажами. Особливу увагу було приділено внутрішній суперечності героїні: поєднанню жорстокості, прагнення влади та прихованої потреби у любові, прийнятті й безпеці. Робота над роллю дозволила глибше усвідомити, що навіть найбільш жорстокі вчинки персонажа мають внутрішню психологічну причину та формуються під впливом життєвого досвіду, травм і середовища існування.

Важливу роль у створенні сценічного образу відіграли акторські методи та техніки, зокрема системний аналіз тексту, біографічний метод, етюдний метод пошуку, робота з внутрішнім монологом, пластикою та голосом персонажа. Завдяки цим інструментам вдалося поступово перейти від зовнішнього уявлення про Принца до створення психологічно цілісного та органічного сценічного образу. Суттєвий вплив на процес роботи мала спеціальна театральна література, зокрема праці Єжи Гротовського та Леся Курбаса, які допомогли глибше зрозуміти природу внутрішнього існування актора на сцені

та необхідність пошуку правди у кожній дії персонажа. Також важливими стали документальні матеріали про жіночі колонії та реальні історії жінок із кримінальним досвідом, що допомогли уникнути стереотипного трактування образу та знайти його життєву основу.

У процесі підготовки та репетицій було виявлено як позитивні результати, так і певні труднощі. Одним із головних досягнень стало створення багатогранного образу Принца, у якому поєднуються сила, агресія, внутрішня самотність та вразливість. Також важливим результатом стало поглиблення навичок психологічного аналізу ролі, роботи з підтекстом, внутрішнім монологом та партнерською взаємодією. Разом із тим у процесі роботи виникали труднощі, пов'язані з небезпекою зовнішньої театральності та спрощеного трактування персонажа. Подолання цих проблем стало можливим через детальне дослідження біографії персонажа, імпровізаційний пошук та роботу з внутрішнім психологічним станом героїні.

Також важливим відкриттям у процесі роботи стало усвідомлення значення внутрішньої свободи актора. Робота над роллю Принца показала, наскільки важливо не лише технічно виконувати сценічне завдання, а й дозволяти собі існувати у ролі емоційно відкрито та правдиво.

Отже, робота над дипломною виставою стала важливим етапом мого професійного розвитку. Вона дозволила поглибити практичні та теоретичні знання у сфері акторського мистецтва. Отриманий досвід підтвердив для мене, що процес створення ролі є постійним творчим пошуком, який вимагає глибокого аналізу, внутрішньої чесності та готовності до постійного професійного вдосконалення.

7. ДЖЕРЕЛА

1. Гловацький Я. Замазура : п'єса / Януш Гловацький. – Друковане видання.
2. Страсберг Л. Акторська майстерність. Американська школа / Лі Страсберг. – Київ : ARTHUSS, 2020. – 272 с.
3. Гротовський Є. До бідного театру / Єжи Гротовський ; пер. з пол. – Львів : Літопис, 2020. – 272 с.
4. Курбас Л. Філософія театру / Леся Курбас. – Київ : Основи, 2001. – 917 с.
5. Woollacott A. Colonialism: What Girlhoods Can Tell Us / Angela Woollacott // Girlhood Studies. – New York : Berghahn Books, 2015.
6. Януш Гловацький і його епоха [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [\[https://www.dialog-pismo.pl/w-numerach/janusz-glowacki-i-jego-epoka\]](https://www.dialog-pismo.pl/w-numerach/janusz-glowacki-i-jego-epoka)(<https://www.dialog-pismo.pl/w-numerach/janusz-glowacki-i-jego-epoka>) (дата звернення: 16.05.2026).
7. Janusz Głowacki [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [\[https://dzieje.pl/postacie/janusz-glowacki\]](https://dzieje.pl/postacie/janusz-glowacki)(<https://dzieje.pl/postacie/janusz-glowacki>) (дата звернення: 16.05.2026).
8. Театр жорстокості: Гротовський vs Арто [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [\[https://blog.nt.zp.ua/55-smi-ezhi-grotofskij/900-teatr-zhorstokosti-grotofskij-vs-arto-2\]](https://blog.nt.zp.ua/55-smi-ezhi-grotofskij/900-teatr-zhorstokosti-grotofskij-vs-arto-2)(<https://blog.nt.zp.ua/55-smi-ezhi-grotofskij/900-teatr-zhorstokosti-grotofskij-vs-arto-2>) (дата звернення: 16.05.2026).
9. Антропологічний поворот ігрової концепції театру Єжи Гротовського: естетика нової чуттєвості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [\[https://blog.nt.zp.ua/55-smi-ezhi-grotofskij/901-antropolog-chnij-povorot-grovoji-kontsepts-ji-teatru-ezhi-grotofs-kogo-estetika-novoji-chuttevost\]](https://blog.nt.zp.ua/55-smi-ezhi-grotofskij/901-antropolog-chnij-povorot-grovoji-kontsepts-ji-teatru-ezhi-grotofs-kogo-estetika-novoji-chuttevost)(<https://blog.nt.zp.ua/55-smi-ezhi-grotofskij/901-antropolog-chnij-povorot-grovoji-kontsepts-ji-teatru-ezhi-grotofs-kogo-estetika-novoji-chuttevost>) (дата звернення: 16.05.2026).
10. Жіноча колонія. Документальний фільм [Електронний ресурс]. – YouTube. – Режим доступу: [\[https://www.youtube.com\]](https://www.youtube.com)(<https://www.youtube.com>) (дата звернення: 16.05.2026).
11. Життя після колонії: історії жінок, які відбували покарання. Документальний фільм [Електронний ресурс]. – YouTube. – Режим доступу: [\[https://www.youtube.com\]](https://www.youtube.com)(<https://www.youtube.com>) (дата звернення: 16.05.2026).
12. Пролітаючи над гніздом зозулі : художній фільм / реж. Мілош Форман. – США : Fantasy Films, United Artists, 1975. – 133 хв.
13. Помаранчевий – хіт сезону : телесеріал / створ. Дженджі Коен. – США : Lionsgate Television, Netflix, 2013–2019.

8. ДОДАТКИ

“Замазура” Януш Гловацький Дійові особи та виконавці

Попелюшка - Джим Паола Елізабет
Принц - Лисенок Анастасія
Заступниця - Сорока Єлізавета
Режисер - Вечерніков Андрій, Трембецький Владислав
Помічниця режисера - Тертій Катерина
Перша Дочка - Дядечко Валерія
Друга Дочка - Головка Вікторія, Тертій Катерина
Батько - Артемова Яна, Вітчинкіна Олександра
Мачуха - Вітчинкіна Олександра, Артемова Яна
Чаклунка - Трембецький Владислав, Головка Вікторія

Викладачі майстерні

Викладач з акторської майстерності - Артем Атаманюк
Викладачка з акторської майстерності - Ольга Петровська
Викладачка зі сценічної мови - Людмила Ардельян
Викладач зі сценічного руху - Назар Майборода